

Speleološki klub Samobor

2000. – 2025.

Nenad Buzjak, Krešimir Motočić

Fotografije: Speleološki klub Samobor

Speleološki klub Samobor, Samobor

Speleološki klub Samobor (SKS) osnovan je 1. srpnja 2000. godine u Planinarskom centru u Koretićima na Žumberku. Izbor Žumberka za osnivačku skupštinu nije bila slučajnost. U tom je gorju nekoliko iskusnih članova predvođenih Ilijom Rašićem i Tomicom Rubinićem godinama prije toga istraživalo spilje i jame. Speleologijom su se počeli baviti u Speleološkom odsjeku HPD „Japetić“ iz Samobora čiju je tradiciju nastavio novoosnovani klub koji je okupio brojne nove članove među kojima je bilo i nekoliko osnivača SKS-a. Kroz klub je prošlo više od 140 članova, a danas ih je 23 (2025.), uz napomenu da je aktivnih članova desetak.

Od osnutka do veljače 2010. godine klub je djelovao u prostorijama PD Japetić u Starogradskoj ulici 15 u neodgovarajućim uvjetima. Cijele smo se godine borili s vlagom, koja je doslovce izbijala iz zidova, da sačuvamo opremu i papirnatu arhivu. Prostor je zimi bilo gotovo nemoguće zagrijati. Od 2010. do 2020. godine privremena je adresa bila u bivšim prostorijama tvrtke Komunalac d. o. o. na adresi Perkovčeva 59 gdje su uvjeti bili puno bolji, no taj je smještaj bio privremen. Klubu je 2020. godine, kao jedina alternativa, ponuđena nova lokacija i to u Društvenom domu u Otruševcu na adresi Otruševac 1P gdje i danas djelujemo uz nadu da ćemo ponovno uspjeti naći nešto prikladno u Samoboru. Ovaj prostor, iako novouređen, niti svojom lokacijom niti svojim funkcijama ne odgovara potrebama Kluba. Nažalost, sluha za naše potrebe zasad nema. Iz

praktičnih razloga Klub je registriran na adresi Zajednice tehničke kulture Grada Samobora u Ulici Ljudevita Gaja 48.

Ubrzo nakon osnivanja, 2002. godine Klub je primljen u članstvo Zajednice tehničke kulture Grada Samobora (ZTKGS), a nakon toga 2004. godine u Zajednicu tehničke kulture Zagrebačke županije. U radu objiju zajednica sudjelujemo preko naših predstavnika i kroz različite programe. Kroz mogućnost tzv. kapitalnih ulaganja Klub je nabavio i nešto vrednije opreme za djelovanje ili istraživanja. Pored toga, član Kluba Krešimir Motočić od 2005. do 2015. godine obavljao je dužnost predsjednika ZTKGS, Nenad Buzjak bio je od 2005. do 2009. član Nadzornog odbora, dok je Darko Henc od 2012.

do 2015. godine obavljao funkciju tajnika. Za svoj doprinos tehničkoj kulturi Klub je 2010. godine dobio Županijsku nagradu tehničke kulture „Rudolf Perešin“.

Od 2005. godine SKS je učlanjen u Hrvatski speleološki savez kao krovnu speleološku udrugu RH. U radu Saveza sudjelujemo putem naših delegata, kao članovi raznih tijela i povjerenstava te na stručnim edukacijama, skupovima i ispitima. U vrlo izazovnom razdoblju za Savez, za predsjednika Saveza izabran je Nenad Buzjak i to u dva mandata: 2017. – 2019. i 2019. – 2021. Osim toga bio je predsjednik, a zatim i član Stručnog povjerenstva za zaštitu speleoloških objekata i krša Saveza te je pokrenuo i četiri godine uređivao mrežnu stranicu i objave

Jedno od brojnih predavanja za samoborske učenike u bivšim prostorijama Kluba u Perkovčevoj 59

Pripreme za ekspedicije na Risnjaku u bivšim prostorijama u Starogradskoj 15 gdje se od vlage boja ljuštila sa zidova te sudionici ekspedicija početkom 2000-ih godina.

na društvenim mrežama. Osim nje, K. Motočić bio je član Stručnog povjerenstva za školovanje Saveza i to od 2010. do 2021. godine te član Nadzornog odbora 2017. – 2021. godine.

Temeljne djelatnosti Kluba speleološka su istraživanja, speleološka edukacija, razvoj tehničke kulture te zaštita prirode. Članovi su speleološka istraživanja provodili u gotovo svim dijelovima Hrvatske, kao organizatori ili njihovi sudionici. Glavno područje djelovanja u prvih pet godina rada bili su Žumberak i Samoborsko gorje gdje smo imali izvrsnu suradnju s tadašnjom upravom parka prirode. Istraživanja su obavljena i na Velebitu, Risnjaku, Snježniku i u drugim dijelovima Gorskoga kotara, na Medvednici, na otocima Cresu, Lošinj, Mljetu, Korčuli, zatim u Lici, dolinama rijeke Krke, Korane, Dobre i Zrmanje, na Kordunu, Papuku i Pakračkoj gori, na Dinari, a dvije jame

Dio ekipe na speleološkoj ekspediciji na srednjem Velebitu 2005.

istraživali smo i na najjužnijoj planini Hrvatske – Sniježnici. Klub je organizirao 22 ekspedicije: na Velebitu, Risnjaku, Vrdovu, Cresu i Lošinj, u okolici Ravne Gore u Gorskome

kotaru, Ogulinu i na području Perušića. U inozemstvu smo sudjelovali na ekspedicijama u Škotskoj i Walesu (UK, 2010.), Ukrajini (2009. i 2017.), Bosni i Hercegovini te Crnoj

Dio ekipe Speleološke ekspedicije Vrdovo 2007.

Polaznici Samoborske speleološke škole 2002. u spilji Matešički.

Gori. Naši su članovi sudjelovali i u istraživanjima u susjednoj Sloveniji na Gorjancima u suradnji s kolegama iz Kluba jamarjev Kostanjevica na Krki i Jamarskog kluba Brežice. Dolaskom Roberta Bakovića u klub

2006. godine on i N. Buzjak pridružuju se speleoroničkim istraživanjima članova SO Željezničar koja su organizirali Petra Kovač Konrad i Vedran Jalžić (SOŽ). Sudjeluju u istraživanjima izvora i potopljenih spilja:

vrela Zagorske Mrežnice, speleološkog sustava Pećine – Veliko vrelo, Pećine u Mačkovoju dragi, Velikog vrela Cetine (Glavaš), Rumina, Kosinca, Medvjede pećine na otoku Lošinj, vrulje Zečice i dr. Dio članova prošao je temeljnu ronilačku edukaciju u organizaciji ronilačkog kluba ZG-SUB.

Članovi Kluba i školarci Samoborske speleološke škole u Banićevoj pećini Na otoku Cresu 2015.

Klub je već po osnutku oformio vlastiti katastar speleoloških objekata koji se sastoji od podataka koje su skupili i uredili članovi SOPD Japetić (do 2000. godine) i onih koje smo skupljali na istraživanjima Kluba od 2000. godine. Do prosinca 2025. godine katastar broji 528 speleoloških objekata koje smo istražili samostalno ili u suradnji s drugim speleološkim udrugama. Katastar se sastoji od speleoloških zapisnika i nacрта te fotografske arhive i videoarhive s više tisuća fotografija i videozapisa od kojih su neki javno dostupni na klupskom kanalu na YouTubeu. U arhivi su također spremjeni i razni dokumenti iz povijesti kluba i SO PD Japetić, te časopisi, knjige i topografske karte. Speleofotografija je važna aktivnost pa su članovi sudjelovali na izložbama gdje su osvojili

Polaznici Samoborske speleološke škole 2003.

nekoliko priznanja. U ljeto 2024. u Nerezinama na otoku Lošinj postavljena je izložba fotografija našega člana iz M. Lošinja Denisa Saganića koja je pobudila veliko zanimanje.

Na temelju podataka klupskog katastra izrađeni su speleološki katastri Parka prirode Žumberak – Samoborsko gorje, Nacionalnog parka Risnjak i Pećinskog parka Grabovača, zadnji u suradnji sa Speleološkim društvom Karlovac. Naš član Vedran Vukotić, koji zajedno s D. Saganićem i Milanom Gnjatovićem istražuje cresko-lošinjski arhipelag, oformio je arhivu speleoloških pojava toga područja u kojoj se skupljaju podatci svih speleoloških istraživanja. Klub je od 2015. godine uključen u rad Speleološkog katastra Republike Hrvatske u okviru Informacijskog sustava zaštite prirode kojeg vodi Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja. U Katastar je do ožujka 2025. godine predan set podataka i nacrt za 327 speleoloških objekata i to kao samostalni unos ili unos s nekom od speleoloških udruga s kojom

smo surađivali u istraživanjima pa smo na taj način pridonijeli poznavanju georaznolikosti Hrvatske, osjetljivih ekosustava i njihovoj zaštiti.

Podatci skupljeni na speleološkim istraživanjima redovito se koriste u stručnom i znanstvenom radu. Njihovi rezultati redovito su prezentirani na stručnim skupovima poput Skupa speleologa Hrvatske i skupovima u organizaciji ustanova za zaštitu prirode te na domaćim i međunarodnim znanstvenim skupovima i simpozijima u Sloveniji, Austriji, Bosni i Hercegovini, Italiji, Slovačkoj, SAD-u i drugdje. U suradnji s PP Žumberak – Samoborsko gorje Klub je 2005. godine u Bregani organizirao Znanstveno-stručni skup istraživača krša Žumberačke gore, a 2017. i 2022. godine u suradnji s Pećinskim parkom Grabovača i Geografskim odsjekom PMF-a Međunarodni znanstveno-stručni skup „Georaznolikost, geobaština i geoturizam u krškim područjima“ (Perušić). U suradnji s Udrugom Breganja organizirali smo Skup speleologa Hrvatske u Samoboru koji je održan 4. – 6. studenog 2022. godine. Rezultati

istraživanja objavljeni su u više članaka u stručnim i znanstvenim časopisima i zbornicima izdanima u Hrvatskoj, Sloveniji, Slovačkoj, SAD-u te kod uglednih izdavača. Teme znanstvenih radova iz sfere su speleomorfoloije, geomorfologije i hidrologije krša, mikroklima spilja i jama, istraživanja spilja i jama sa snijegom i ledom, botanike, povijesti speleologije i zaštite prirode. Podatci istraživanja korišteni su u izradi nekoliko disertacija, diplomskih i prvostupničkih radova na Sveučilištu u Zagrebu.

Vrlo je važan dio samoborske speleološke tradicije Samoborska speleološka škola. Klub je od 2000. do 2025. godine organizirao 19 speleoloških škola kroz koje je prošlo 125 polaznika, od kojih je većina završila školovanje. Škole je verificirao Hrvatski speleološki savez. Osim građanstva educirali smo djelatnike javnih ustanova u zaštiti prirode, pripadnike vatrogasne službe i drugih službi. Školovanje se obavlja u skladu s programom Hrvatskog speleološkog saveza i preporukama Međunarodne speleološke unije (UIS). Polaznici u nizu predavanja i

vježba stječu znanja i vještine istraživanja spilja i jama, boravka u divljini i zaštite prirode. Tereni škola organizirani su na Žumberku, Medvednici, Gorskome kotaru, u Lici i na otoku Cresu. Po završetku speleološke škole polaže se ispit za stjecanje kategorije *speleološki pripravnik*. Speleološki pripravnici kroz stalno usavršavanje mogu pristupiti ispitima za speleologa i speleološkog instruktora Hrvatskog speleološkog saveza. U svrhu edukacije članova Klub ima suradnju sa Stanicom Samobor Hrvatske gorske službe spašavanja s kojom smo organizirali nekoliko uspješnih vježba speleospašavanja u dvoranama i speleološkim objektima. Dio pripadnika HGSS-a završio je školu u našem Klubu te održava ovu suradnju. Nekoliko bivših i sadašnjih članova SKS-a bili su ili jesu aktivni članovi HGSS-a, a odazivali smo se i aktivnostima Civilne zaštite u Samoboru i Zagrebu. Više članova sudjelovalo je u aktivnostima speleologa i alpinista na pomoći stanovništvu nakon potresa u Petrinji.

Klub je organizirao nekoliko stručnih seminara, radionica i predavanja namijenjenih speleolozima radi stjecanja novih znanja ili usavršavanja vještina koje povezuju speleologiju i tehničku kulturu: Stručni seminar o izradi i vrednovanju speleološkog nacrtu (Samobor, 2009.), Stručni seminar o opremanju speleoloških objekata (Samobor, 2012.), Informatičko-speleološku radionicu „Obrada i izrada speleološkog nacrtu u Inkscapeu“ (Samobor, 2016.), Radionicu o obradi fotografija u Lightroomu (2016.) i Radionicu o izradi speleoloških nacrtu pomoću CAD alata (Samobor, 2018.). Pored toga, SKS je bio suorganizator Stručnog seminara o speleološkom katastru (Perušić, 2011.) i Znanstveno-stručnog skupa „Posebne vrijednosti dubokog krša“ (Krasno, 2012.). U povodu 20. obljetnice Kluba organizirana su dva *online* predavanja znanstveno-popularne tematike koja su održali dr. sc. Aurel Persoiu (Institut za speleologiju rumunjske akademije „Emil Racovita“)

Polaznici Samoborske speleološke škole 2004.

Polaznici Speleološke škole 2014.

i dr. sc. Christos Pennos (Sveučilište u Bergenu, Norveška). SKS redovito održava radionice za samoborsku školsku mladež, javna znanstveno-popularna predavanja, sudjeluje u manifestaciji Dani otvorenih vrata udruga te na Sajmovima mogućnosti i Smotrama Zajednice tehničke kulture Grada Samobora i Zagrebačke županije.

Članovi Kluba započeli su i realizirati niz stručnih projekata među kojima valja istaknuti sustavna speleološka istraživanja i izradu katastra PP Žumberak – Samoborsko gorje (2001. – 2004.), speleoloških istraživanja Nacionalnog parka Risnjak, projekt „Speleološki objekti Zagrebačke županije“ (2009. – 2010.), zatim „Monitoring

Speleološka škola za djelatnike JU Pećinski park Grabovača

Ekipa Samoborske speleološke škole na penjaštvu Terihaji u Samoborskom gorju 2021.

speleoloških objekata Zagrebačke županije" (2015. – 2019.), monitoring Grgosovih spilja, speleološka istraživanja Značajnog krajobraza Risovac-Grabovača (u tijeku).

Velika pažnja u aktivnostima Kluba posvećuje se zaštiti prirode. Gotovo od samoga osnutka, SKS je član speleološke inicijative

„Čisto podzemlje“ koja prikuplja podatke o onečišćenim speleološkim objektima RH. Klub je na području Žumberka i Samoborskog gorja organizirao ili sudjelovao u akcijama čišćenja i prije učlanjenja u inicijativu, tj. prije nego što je oformljena. Svojim značenjem ističe se ekološka akcija „Medjame bez krame“ koja je započela 2005. godine

u suradnji s Planinarsko-ekološkom sekcijom HPD Zagreb-Matica (PES), uz velik angažman dipl. ing. Ede Hadžiselimovića (PES) sa suradnicima. Akcija je urodila plodom jer je Grad Samobor uz podršku Fonda za zaštitu okoliša financirao čišćenje otpada 2006. godine. Tijekom akcije snimljen je i dokumentarni film „Medjame bez krame“. Od tada članovi na tom području obavljaju redoviti monitoring, koji je potpomagala Javna ustanova „Zeleni prsten“ Zagrebačke županije kako se onečišćenje ne bi ponovilo. Danas te potpore i suradnje više nema pa monitoring povremeno obavljamo samoinicijativno. U sklopu aktivnosti na polju zaštite prirode klub je bio suorganizator Stručnog seminara o zaštiti špilja i podzemne faune (Ogulin, 2010.). U spilji Samograd, u suradnji s Pećinskim parkom Grabovača 2021. i 2022. godine za volontere, djelatnike Ustanove i speleologe, organizirana je radionica o čišćenju grafita koji su rezultat vandalizma u speleološkim objektima. Tijekom 2021. i 2022. godine Klub je, na temelju svojih podataka, angažiranosti i iskustva bio aktivni sudionik radionica za izradu planova upravljanja zaštićenih područja sa speleološkim objektima i speleoloških objekata u ekološkoj mreži Natura 2000.

Prvih 25 godina iza nas je, stoga ovom prilikom zahvaljujemo svima koji su nas podržavali i pomogli u razvoju samoborske speleologije.